

KAMBJA JÄRVE SANEERIMISPROJEKTI KESKKONNAMÕJU HINDAMISE PROGRAMM

1. Kavandatav tegevus ja taust

Tartu maakonnas Kambja vallas Kambja alevikus olev järv paikneb asula keskuses ning on suure maastikulise väärtusega. Järve lähedal paiknevad muinsuskaitseobjektide nimekirjas olev Kambja kirik ning mõisahooned. Aastakümnete jooksul on järves akumulunud suurel hulgal setteid, mistõttu veekogu on osaliselt kinnikasvanud ja vee sügavus on väike. Järve korrastamisest ja puhkemajanduslikust kasutamisest on huvitatud kohalikud inimesed ning Kambja vallavalitsus, kes on algatanud järve tervendamise projekti koostamise. Hoidmaks ära järve saneerimisega kaasnevat võimalikke kahjulikke mõjusid keskkonnale, tehakse keskkonnamõtjude hindamist, mis on ühtlasi vajalik keskkonnakaitse otstarbeka projektlahenduse saamiseks. Keskkonnamõtju hindamine (KMH) on algatatud Kambja vallavalitsuse 06.09.2007 korraldusega nr 647.

2. Keskkonnamõtjude hindamise objekt

Keskkonnamõtjude hindamise objektideks on saneerimistöödega hõlmatud Kambja järv ja selle kaldaalad, mis jäävad veekogu vahetu mõju piirkonda ning järve väljavoolust allavoolu olev kraavilõik. Mõjutatava kaldaala lõigud ja ulatus selguvad lõplikult järve saneerimisprojekti koostamise käigus. Projektiga käsitletavate kaldaalade ulatus tuleneb kallaste puhkemajandusliku korrastamise ning põhjasette väljaveo tõttu. Hinnatava projekti keskkonda enam mõjutavateks tegevusteks on järve sāngi puhastamine setetest ja veetaimestikust ning eemaldatavate setete kasutamine (paigaldamine).

Järve läänekalda lähikonnas on ajaloolise Kambja mõisa hooned ja park, mis on riiklikud muinsuskaitseobjektid. Järve põhjapoolmiku kohal on ühepereelamute ala, mille kinnistud ulatuvad järveni. Järve ümbrust on jõudumööda korrastatud, kuid põhjalikku korrastamist ei ole ette võetud enne saneerimistööde tegemist. 1998.a. alustati saneerimisprojekti koostamist, kuid algetapist kaugemale ei jõutud.

3. Keskkonnamõtjude hindamise eesmärk

Käesoleva keskkonnamõtjude hindamise eesmärgiks on järve saneerimisprojekti ette nähtud tööde kompleksne hindamine, lähtudes maa-ala kasutusfunktsioonist, veekogu eripärast, veemajanduslikust, looduskaitsest ja maastikulisest väärtusest ning sotsiaalsetest vajadustest. Hindamise tulemusena peab selguma kas on tegemist olulise mõjuga keskkonnale ning kui on, siis selle vältimiseks või leevendamiseks vajalike ettepanekute esitamine keskkonnakaitse meetmete rakendamiseks. Ekspert esitab ettepanekud võimaliku negatiivse keskkonnamõtju leevendamiseks sellisel viisil, et nendega saaks arvestada projekti lõplikul vormistamisel.

Saneerimisprojekti alternatiivsete variantidena saab vaadelda järgmisi võimalusi: 1) ainult järve lõunapoolse osa puhastamine; 2) ainult järve põhjaosast õõtsiku eemaldamine, 3) 0-variant, millega seoses ei võeta midagi ette, mis muudaks olemasolevat olukorda – st, et järve seisundit ja

kasutamise võimalusi ei parandata.

4. Tööde sisu

Lähtudes keskkonnamõtjude hindamise eesmärkidest tehakse selle protsessi käigus järgmised tööd:

- Järve hüdroloogiline iseloomustamine.
- Saneerimistöde käigus veepinna alandamise võimalik mõju allpool olevale kraavile ja vee-elustikule.
- Veekogu morfoloogiliste muutuste hindamine põhja puhastamise ja süvendamise käigus ning tööde vastavus parima võimaliku tehnoloogia kriteeriumitele, esmajoones setete ladustamine.
- Setete koormuse muutused järve põhja puhastamise ajal ja selle võimalik mõju allpool olevale kraavile.
- Veekogu kaldavööndi reostusohklikkuse hindamine ja vajaduse korral soovitude esitamine olukorra parandamiseks.
- Saneerimistöde mõju hindamine järvega piirneva ala kõlvikute, hoonete ja rajatiste kasutustingimustele.
- Ekspert määrab kavandatava tegevuse sotsiaal-majandusliku mõju, sh. ümbritseval alal elavate inimeste suhtumise projekti teostamisse. Eraldi analüüsitakse inimeste ettepanekuid kavandatavate tööde tegemiseks.
- Veekogu alternatiivsete kasutusvõimaluste võrdlus lähtuvalt eeldatavast keskkonnamõtjust.
- Järve seostamine maastikuliste väärtuste ning puhkemajanduse ja turismi eesmärkidega.
- Ohtliku keskkonnamõtju vältimiseks või leevendamiseks kavandatud abinõud.
- Ettepanekud keskkonnaseisundi muutuste edaspidiseks hindamiseks, seire ja rakendusuringute korraldamiseks.
- Ekspert määrab hindamise käigus välja tulla võiva muu olulise keskkonnamõtju.

5. Kriteeriumid ja meetodika

Keskkonnamõtjude hindamise kriteeriumideks on Keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus ja sellega seonduvad aktid ning väljakujunenud seisukohad veekogude ja nende kaldavööndi kasutamise ja kaitse alal, samuti Kambja aleviku sotsiaalsed eesmärgid. Hindamisel kasutatakse varasemaid uurimistöid ja ülevaateid, mis on koostatud järve kohta. Keskkonnamõtju hindamine tehakse tihedas koostöös tellijaga, projekteerijaga, järvega piirnevate kinnistute omanikega ja teiste asjast huvitatud isikute ja asutustega. Meetodiliselt kasutatakse KMH läbiviimisel mitmeid traditsioonilisi uurimismeetodeid nagu kvantitatiivne võrdlusanalüüs (sh bilansimeetod), aegridade statistiline analüüs, eksperthinnang, mõõdistamine, küsitlus ja vaatlus jm.

6. Töö teostaja

Kambja järve saneerimisprojekti tellijaks (arendajaks KMH tähenduses) on Kambja vallavalitsus (kontaktisik vallavanem Ivar Tedrema, tel 741 6450, postiaadress Kambja Vallavalitsus, Kesk 2, Kambja 62034, Tartumaa). Keskkonnamõtjude hindamise viib läbi ekspertgrupp koosseisus:

juhtekspert Arvo Järvet (tegevuslitsents nr KMH 0057) ja veeinsener Andres Piir; juhteksperti postiaadress: TÜ geograafia instituut, Vanemuise 46, 51014 TARTU, elektronposti kontaktaadress: ajarvet@ut.ee. Juhul kui KMH läbiviimise käigus selgub spetsiifilisi uurimist vajavaid probleeme, siis kaasatakse KMH protsessi täiendavalt vastava eriala spetsialiste (eksperte).

7. Hindamise läbiviimise ja avalikustamise kava

Tabel 1. KMH ajagraafik arvestades menetluse pikimate tähtaegadega

Töö etapp	Osapool	Kestus
Programmi koostamine	Ekspertid	1 nädal
Programmi avalikust arutelust teatamine	KMH algataja	1 nädal
Programmi eelnõuga tutvumine	Avalikkus, järelevalvaja	2 nädalat
Programmi avaliku arutelu koosolek	Kõik osapooled	1 päev
Programmi täiendamine ja parandamine ning esitamine heakskiitmiseks	Ekspertid	1 nädal
Programmi heakskiitmine	Otsustaja/järelevalvaja	1 kuu
KMH läbiviimine ja aruande koostamine	Ekspertid	1 kuu
Aruande avalikust arutelust teatamine	KMH algataja	1 nädal
Aruandega tutvumine	Kõik osapooled	2 nädalat
Aruande avaliku arutelu koosolek	Kõik osapooled	1 päev
Aruande parandamine ja täiendamine ning esitamine heaks kiitmiseks	Ekspertid	1 nädal
Aruande heakskiitmine	Otsustaja/järelevalvaja	1 kuu
	KESTUS KOKKU	5 kuud

Keskkonnamõju hindamine viiakse läbi ajavahemikus 06.09.2007–15.01.2008.a samaaegselt Kambja järve tervendamise projekti koostamise etappidega (eskiisi tegemine, avalikustamine ja kooskõlastamine). Juhul kui selgub töö läbiviimist segavaid seniteadmata asjaolusid, võib KMH läbiviimine toimuda ka pikemal perioodil. KMH programm on läbinud ettenähtud kestusega avalikustamise. Avaliku arutelu koosolek toimub Kambja vallamajas 1.oktoobril 2007.a. kell 13.00. KMH aruande avalikustamine toimub seadusega ettenähtud korras, mille jooksul korraldatakse avaliku arutelu koosolek Kambjas ning hindamise lõpptulemusi tutvustatakse koos järve tervendamise projektiga valla teatajas (ajalehes).

Programmi koostaja:

ekspertgrupi juht Arvo Järvet

Tartus, 9. septembril 2007.a.